המשפט המחוזי בירושלים
בפני כבוד השופטת אילה פרוקצ'יה

עז 289/97

בעניין: **חוק הירושה התשכ"ח-1965**

ובענין: **עזבון המנוח אפרים אחירם ז"ל**

ובענין: **טלילה אחירם** **החסויה-היורשת**

ובענין: **דפנה עמית-ארנולד**
ע"י ב"כ עו"ד רבינוביץ **המבקשת**

ובענין: **לוניה אחירם**
ע"י ב"כ עו"ד א. ויזנברג **המתנגדת**

ובענין: **היועץ המשפטי לממשלה**
ע"י ב"כ האפוטרופוס הכללי - עו"ד י. בקר

החלטה

החלטה בהתנגדות לקיום צוואה.

אלה עיקרי הנתונים הצריכים לענין:

1. ביום 6/7/55 נישאו אפרים ולוניה אחירם ובמהלך נישואיהם אימצו בת, היא החסויה טלילה אחירם.
2. ביום 12/10/81 הוכרזה טלילה פסולת דין ומונו לה אפוטרופסים, עליהם נמנו אפרים ולוניה אחירם.
3. ביום 5/12/81 חתמו אפרים ולוניה על הסכם רכוש הכולל בתוכו הוראות שונות הנוגעים לחלוקת הנכסים ביניהם. הסכם זה נערך על רקע רצון בני הזוג להתגרש זה מזו.
בנוסף לתנאים המסדירים מתן גט, מורה ההסכם על חלוקת הרכוש בין בני הזוג ובין היתר, הוא מורה בסעיף 7 כדלקמן:
"הבעל מתחייב לשלם לאשה למזונותיה סך של 4,000 שקל לחודש מדי חודש בחודשו... וסכום המזונות האמור ישולם לאשה מיום כניסתה לדירה שברח' קדיש לוז, ולמשך כל ימי חייה או עד אם תשוב ותינשא".

ובסעיף 8 נקבע:
"חובת המזונות על פי סעיף 7 דלעיל תחול הן על הבעל והן על עזבונו עם ילב"ע ח"ו בחיי האשה או אם טרם נישאה".

ההסכם ממשיך וקובע כי להבטחת זכות זו למזונות מתחייב הבעל שלא למכור נכס מקרקעין שלו בבנימינה כדי שזה ישמש בטוחה להבטחת מזונות האשה. כל אימת שהבעל לא ישלם לאשה את המזונות או אם ילך לעולמו ובעזבונו לא יהיה די לתשלום מזונות אלה, תהא האשה רשאית לממש את זכותה מתוך מכירת הנכס בבנימינה וזכות זו תהיה קודמת לכל זכות של יורשי הבעל.
עוד קובע ההסכם כי הבת טלילה תישאר בחזקת הבעל ובביתו אולם הוא מתחייב להיוועץ באשה בכל הנוגע לטיפול בבת, סידורה, וכל הקשור בכך (סעיף 9 להסכם) (להלן: "הסכם הגירושין").
בני הזוג בקשו מבית הדין הרבני לאשר הסכם זה, והוא אכן אושר וקיבל תוקף של פסק דין, והשניים התגרשו זה מזו.
4. ביום 1/1/91 חתם אפרים אחירם על צוואה בעדים.
בסעיף 3 לצוואה נכלל סעיף בזו הלשון:
"יש לשלם מעזבוני לגב' לוניה אחירם מזונות בשיעור שנקבע בהסכם הגירושין ועד לאחרית ימיה ושנותיה. אני מתנה זאת בכך שלוניה אחירם תמלא את חובותיה כאם וכאפוטורופוס כלפי בתנו טלילה אחירם ותארח אותה בביתה לחופשת סוף שבוע לפחות פעם בחודש ולפחות פעם אחת

nevo.co.il

בשנה לאחד מחגי ישראל לתקופה ארוכה יותר. אם היא לא תנהג כך, אני מצווה למחוק את לוניה אחירם מזכאותה לעשות פעולות בחשבון הרשום על שמה של טלילה אחירם בבל"ל רח' יפו 23, ירושלים".

5. ביום 27/1/97 נפטר אפרים אחירם ז"ל.

טעמי ההתנגדות

טעמי התנגדותה המקוריים של המתנגדת, גב' לוניה אחירם, לצוואה היו בעיקרם שניים:

א. לטענתה, סעיף 3 לצוואה הכולל התנייה לזכאותה לקבל תשלומים חודשיים, סותר את הסכם הגירושין אשר קיבל תוקף של פסק דין.
כמו כן, הוא סותר את צו האפוטרופסות שהוצא על ידי בית המשפט ואשר מינה את המתנגדת כאפוטרופוס בהגבילו את זכותה לנהל את חשבונה של החסויה.

ב. סעיף 4(א) לצוואה סותר את צו האפוטרופסות בקובעו בניגוד לצו בית המשפט חובת התייעצות עם עמותה המצוינת שם בכל הנוגע לצורכי החסויה.
עולה, איפוא, שעל פי טענת המתנגדת בהתנגדותה המקורית, סעיפים 3 ו4-(א) לצוואה עומדים בסתירה להסכם הגירושין שניתן לו תוקף של פסק דין, וכן סותרים צו אפוטרופסות תקף שהוצא על ידי בית המשפט, ומכאן שדינם להתבטל.

במהלך הדיון (ישיבה מיום 27/1/98) הודיע ב"כ המתנגדת כי הוא מסכים לכך שנושא הטיפול בחסויה על כל היבטיו יבורר במסגרת תיק האפוטרופסות ולא במסגרת הבירור המשפטי הנוגע לצוואה.
מאידך, הוא העלה התנגדות למינויו של עו"ד רבינוביץ כמנהל עזבון קבוע מחמת טעמים שונים שבניגוד עניינים אשר יפורטו בהמשך.

נותרו, על כן, שתי שאלות לבירור:
<u>האחת</u> - מה תוקפו של סעיף 3 לצוואה לאור התחייבות המנוח כלפי המתנגדת לשלם לה תשלומים חודשיים מכח הסכם הגירושין.
<u>השניה</u> - האם ראוי לכבד את רצון המנוח ולמנות את עו"ד רבינוביץ כמנהל עזבון או למנות מנהל עזבון אחר תחתיו.

נדון בשאלות אלה אחת לאחת:

<u>תוקפו של סעיף 3 לצוואה נוכח הוראות הסכם הגירושין</u>

השאלה המרכזית העומדת לדיון כאן היא זו:
הסכם הגירושין שקיבל תוקף של פסק דין בבית הדין הרבני קובע את זכותה הבלתי מותנית של המתנגדת לקבל תשלומים חודשיים מבעלה בחייו, ובמקרה שילך לעולמו - מעזבונו, אלא אם כן היא תינשא.
סעיף 3 לצוואה חוזר בעיקרו על מחוייבות זו אך מתנה אותה בתנאים שעניינם קשור במערכת היחסים בין גב' אחירם לבין החסויה. שאלה היא, מה היחס בין שני הסדרים אלה, ומי גובר על מי.

נתתי דעתי לטיעוני כל הצדדים בנושא זה, ובהם גם לטיעוני ב"כ היועץ המשפטי לממשלה, ובאתי לכלל מסקנה כי ההסדר שהושג בין בני הזוג במסגרת הסכם הגירושין שאושר בפסק דין של בית הדין הרבני הינו עדיף על פני הוראות סעיף 3 לצוואה ככל שהדבר נוגע לתשלומים החודשיים שהמנוח התחייב לשלם למתנגדת בחייו וגם לאחר מותו. לאור זאת, יש לבטל את אותו חלק מסעיף 3 לצוואה המתנה את זכותה של גב' אחירם למזונות בתנאים שונים שזכרם לא בא בהסכם הגירושין.

אלה הטעמים למסקנה זו:

<u>א. מהותו של הסכם הגירושין כ"הסכם ממון"</u>

הסכם הגירושין בעניינו נעשה בשנת 1981, לאחר היכנסו לתוקף של חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג1973- (להלן: "חוק יחסי ממון").
מכאן, שהוראותיו חלות על עניינו.

על פי סעיף 2(ד) לחוק זה, הסכם בין בני זוג שאושר בפסק דין גירושין על ידי בית הדין דינו כדין הסכם ממון שאושר לפי סעיף זה.
לאור הוראה זו, ברור, אם כן, כי ההסכם בענייננו הוא "הסכם ממון" כמשמעותו בחוק יחסי ממון.
יש עוד להבהיר:
התשלום החודשי שמר אחירם התחייב לשלם לגב' אחירם על פי ההסכם כונה, אמנם, "מזונות", אולם במובן המהותי אין מדובר כאן במזונות שבן זוג חב על פי הדין לשלמם לבן הזוג האחר. שהרי בגירושין אין חובה על בן הזוג לזון את בן זוגו. אותם "מזונות" על פי ההסכם הם, על כן, על פי טיבם האמיתי תשלומים חודשיים שמר אחירם התחייב לשלם לבת זוגו כל ימי חייה, לרבות לאחר פטירתו באם לא תינשא, ותשלומים אלה היוו חלק מהסדר רכושי כולל שהושג בין השניים עובר לגירושיהם.
כשם שקבעו בני הזוג את זכאות האשה לתשלומים חודשיים, כך יכלו לקבוע כי היא תזכה בסכום גלובלי מהוון עובר לגירושין, ודינם של שני הסדרים אלה היה זהה מבחינת היותם חלק מהסדר חלוקת רכוש בין בני הזוג במסגרת הסכם גירושין.
מכאן, שמדובר בנושא הנכלל באופן טבעי בהסכם ממון כמשמעותו בחוק יחסי ממון והוא נשלט במישרין על ידי חוק זה (השווה לענין זה ע"א 169/83 שרעבי נ' שרעבי, פד"י לט(3) 776, 783).

ב. היחס בין הסכם ממון לבין סעיף 8(א) לחוק הירושה

סעיף 8(א) לחוק הירושה התשכ"ה-1965 קובע כדלקמן:

> **"הסכם בדבר ירושתו של אדם וויתור על ירושתו שנעשו בחייו של אותו אדם - בטלים".**

עולה, איפוא, השאלה מה דינו של הסכם ממון הקובע תנאים לזכויות בן הזוג בכספים או רכוש לאחר מותו של בן הזוג האחר כאשר זכויות אלה לא עוגנו בצוואה, או מקום שהצוואה קובעת הסדר אחר או הסדר סותר באותו ענין. למי תינתן עדיפות - להסכם הממון או לצוואה הסותרת?

פני הדברים נראים לי כך:

א. עיקרו של הטעם לאיסור הכלול בסעיף 8(א) לחוק הירושה בא לידי ביטוי בדבריו של השופט קיסטר בענין ע"א 155/73 שרון נ' ליבוב, פד"י כח(2) 673, 676:

> **"ראשית, המחוקק סבר שאדם אינו יודע מה מידת ימיו ומה יהיו צרכיו עד לרגע האחרון. ושנית, אדם עלול בזמן שהוא שרוי במצב רוח מסויים לקשור עצמו ואף למסור את השליטה או זכויות ברכושו לאדם מסויים כבר בחייו, ולאחר זמן יראה ששגה ויבקש לחזור בו, ואם לא תהיה לו האפשרות לשנות את החלטתו, יהיה מן הצועקין שאינם נענים, והמחוקק רצה למנוע זאת".**

נימה שונה מעט לפירוש סעיף 8(א) מדגישה את הצורך להגן על הפריבילגיה של האדם להחליט כחפצו למי יועבר רכושו לאחר מותו, ולמנוע מצב לפיו ברגע של חולשה הוא עשוי לחתום על הסכם המעביר יורש מירושתו או הופך ליורש מי שאינו יורש על פי דין או צוואה (ראה דברי השופטת בן-פורת בד"נ 39/80 ברדיגו נ' ד.ג.ב. 9 טקסטיל בע"מ, פד"י לה(4) 197, 228). עם זאת, הן הפסיקה והן החקיקה ראו לנכון ליצור סייגים לכלל זה.
הפסיקה בקשה לצמצם באופן ניכר את תחולתו של סעיף 8, אשר כונה בפי פרופ' שילה בספרו **פירוש לחוק הירושה** (עמ' 93) "סעיף מחמיר מאוד". בענין ע"א 682/74 יקותיאל נ' ברגמן (פד"י כט(2) 757) פורש סעיף זה כאוסר רק על העברת זכות הירושה עצמה מאדם לחברו, להבדיל מעסקאות בעזבונו של אדם. ההצדקה לכך נמצאה בעובדה כי מדובר בסעיף המגביל את חופש החוזים שיש, על כן, לפרשו בצמצום מירבי ובקפדנות חמורה (עמ' 762).
סיווג הסכם בדבר ירושה לעומת הסכם בדבר נכסי עזבון אינו תמיד קל והפסיקה המאוחרת תעיד על כך (ראה ענין **ברדיגו**, שם; ע"א 489/78 סנוב נ' סנוב, פד"י לה(1) 40; ע"א 390/85 הדרומי נ' אסיאס, פד"י מא(3) 726; ע"א 689/82 ויס נ' מילר, פד"י לט(3) 309, וראה שילה, **שם**, עמ' 6-95).

ב. יהיו אשר יהיו אמצעי הקלסיפיקציה של הסכם לענין תחולת סעיף 8(א), המחוקק הביע את דעתו כי הסכמי ממון בין בני זוג אינם נכללים בגדר סעיף 8(א) לחוק הירושה, ובאשר אליהם ניתן במסגרת הסכם כזה להסדיר גם זכויות ממוניות של בן זוג לגבי עזבונו של בן זוג שנפטר.
ממה ניתן להסיק מסקנה זו?
חוק יחסי ממון הינו חוק מאוחר לחוק הירושה, והוא יצר במסגרתו הסדר ספציפי ומאוחר ביחס לסעיף 8(א) לחוק הירושה המשקף הסדר קודם וכללי.

הסכם בין בני זוג המסדיר את יחסי הרכוש ביניהם הינו הסכם ממון כמוגדר על פי סעיף 1 לחוק יחסי ממון. ראינו כי מכח סעיף 2(ד) לאותו חוק, הסכם גירושין שאושר בפסק דין גירושין על ידי בית דין רבני דינו כהסכם ממון.
סעיף 3 לחוק זה קובע כי אם לא עשו בני הזוג הסכם ממון או אם לא נקבע בו אחרת, יראו אותם כמסכימים להסדר איזון משאבים, ויראו הסדר זה כמוסכם בהסכם ממון בעל תוקף.
סעיף 5 לאותו חוק קובע את זכותו של בן זוג, בין היתר, בפקיעת נישואין עקב מוות בן זוג.
משמעות הדבר היא כי בגדר הסכם ממון או הסדר איזון משאבים בלא הסכם מניח המחוקק אפשרות כי ההסכם או ההסדר יחול על בן זוג גם בפקיעת נישואין מחמת מיתה. פשיטא, שבנסיבות אלה מעדיף המחוקק בתחום יחסי ממון בין בני זוג את תכניו של הסכם הממון או הסדר איזון המשאבים על פני הוראות חוק הירושה, ואין הוא צופה אפשרות כי ההסדר, ככל שהוא נוגע לשלב שלאחר פטירת בן הזוג, יבוטל ויידחה מפני הוראות סעיף 8(א) לחוק הירושה. הטעם שבמדיניות המשפטית העומד מאחורי כלל זה הוא ברור על פניו: ישנו ענין בסיסי לעודד בני זוג - ביחוד אלה המצויים בעיתות משבר ולקראת גירושין - להגיע להסדרי ממון כוללים אשר יפתרו במכלול אחד את כל ענייני הרכוש שביניהם, ובמידת הצורך גם יתייחסו באותה מסגרת למצבים שלאחר פטירת אחד מבני הזוג. הרציונל העומד מאחורי הפרשנות המצמצמת את תחולת סעיף 8(א) לחוק הירושה ביחס להסכם רגיל המתייחס לנכס של העזבון, תקף על אחת כמה וכמה לגבי הסכם ממון בין בני זוג הנוגע למאטריה מיוחדת שלגביה יש ענין מיוחד שבמדיניות להקל ולקדם פתרון בעיות כאובות בדיני משפחה שלעיתים נוקפות שנים רבות עד לפתרונן.

ג. המחוקק עצמו נתן יותר מרמז לכוונתו זו בכך שביקש בחוק יחסי ממון לתקן את חוק הירושה בדרך הבאה:
בפרק השני לחוק הירושה הדן ב"ירושה על פי דין" נקבע בסעיף 10 כי יורש ראשון על פי דין הינו בן זוגו של המוריש.
סעיף 11 קובע מה יטול בין הזוג אם ישנם קרובים יורשים אחרים על פי דין.
בסעיף 11(ג) נקבע כי המגיע לבן הזוג על פי עילה הנובעת מקשר האישות ובכלל זה מה שאשה מקבלת על פי כתובתה ינוכה מחלקו בעזבון.

עם זאת, מוסיף הסיפא לאותו סעיף:

> "הוראה זו לא תחול על מה שמגיע לבן הזוג על פי חוק יחסי ממון בין בני זוג התשל"ג1973- או לפי הסכם ממון כמשמעותו באותו חוק ואינה באה לפגוע בזכותו של בן זוג לקבל מן העזבון מה שהמוריש קיבל לרגל הנישואין על מנת להחזירו כשיפקע".

יוצא, איפוא, כי זכויות בן זוג על פי הסכם ממון לא תנוכינה מחלקו בעזבון, והדבר משתלב עם האמור בסעיף 104 לחוק הירושה היוצר סדרי עדיפות מסויימים בין חובות העזבון, וביניהם ניתנה עדיפות למגיע לבן הזוג על פי חוק יחסי ממון או על פי הסכם ממון כמשמעו באותו חוק.
ועוד ראוי להוסיף:
סעיף 148 לחוק הירושה קובע כי חוק זה אינו בא לפגוע ביחסי ממון בין איש לאשתו או בזכויות הנובעות מקשר האישות, אולם על זכויות ירושה ועל זכויות למזונות מן העזבון יחול רק חוק הירושה.
הוראה זו מוציאה במפורש את תחום יחסי הממון מגדר חוק הירושה.
עניינו כפי שהוסבר איננו ב"מזונות" מן העזבון אף שכונו כך, אלא בתשלומים חודשיים למי שאיננה זכאית למזונות על פי דין. לאור זאת, חל על המקרה שלפנינו הרישא להוראה זו, אשר גם ממנה נובעת עליונות הסכם הגירושין כהסכם ממון בין בני זוג על פני הוראות חוק הירושה, וסעיף 8(א) בכללם.
עולה מכל אלה: המחוקק התייחס להסכם הממון כהסכם בעל תוקף מלא לאחר פטירת בן הזוג גם אם לא עוגן בצוואה כדין.
מכאן גם ניתן להסיק כי צוואה הסותרת הסכם ממון מוקדם ממנה איננה תופסת.

ד. תמיכה להשקפה לפיה גובר הסכם ממון על הוראות סעיף 8(א) לחוק הירושה ניתן למצוא בדבריהם של מלומדים העוסקים בתחום הירושה והמשפחה.
פרופ' שילה בספרו, עמ' 98-97 מגיע למסקנה חד משמעית, כי הוראות חוק יחסי ממון עדיפות על סעיף 8 לחוק הירושה, וזאת, ראשית, מאחר שמדובר בחוק מאוחר וספציפי לעומת חוק מוקדם וכללי.
יתר על כן, לטעמו, ברור על פניו כי המחוקק התכוון לעודד הסכמי ממון בין בני זוג והדבר אינו מתיישב עם מתן עדיפות ועליונות לסעיף 8(א) לחוק הירושה על פני הסכמים אלה.
הוא מציין היבט נוסף התומך במסקנה זו והוא כי להסכם הממון תכונות מיוחדות הנותנות לו אופי ממוסד יותר מהסכם רגיל, המזכירות את דרישות ה"מיסוד" של צוואה - כגון הצורך

שיהיה בכתב, הצורך באישור בית משפט או בית דין והצורך להשתכנע כי ההסכם ניתן מהסכמה חופשית, תוך הבנת משמעויותיו ותוצאותיו.
גם פרופ' שיפמן במאמרו "יחסי ממון בין בני זוג" ב**קובץ הרצאות בימי עיון לשופטים** תשל"ג עמ' 126, 130-129 מתייחס לשאלה זו במישרין ומביע עמדה דומה, באומרו:

> **"הסכם ממון שנערך כדבעי, כוחו עימו להשיג תוצאות שלפי הדין הקודם נבצר היה להשיגם. כך, למשל, חוק הירושה אינו מכיר בהסכמי ירושה, אפילו כשהם נערכים בין בני זוג. לפי אותו חוק, כל צוואה ניתנת לביטול על ידי המצווה שאינו יכול לקשור עצמו לגבי ירושתו העתידה. התקשרות שכזאת, בה, למשל, מסכימים בני הזוג לצוות הדדית את רכושם זה לזה אינה בת תוקף לפי חוק הירושה מחמת היותה פוגעת בחופש הצוואה, אך היא עשויה למצוא מקלט ב"הסכם ממון" לפי החוק ולזכות במסגרתו בתוקף מלא. הרי עצם שיטת "איזון המשאבים" מיועדת לקבוע את גודל הנכסים, בין היתר, עם מות אחד מבני הזוג ולא יגרע חלקו של הסכם המעביר לרשות הנותר בחיים לא את מחצית מכלל הנכסים אלא, למשל, אותם בשלמותם".**

פרופ' רוזן-צבי בספרו **יחסי ממון בין בני זוג** (עמ' 306-305) מציע דרך ליישב בין שני ההסדרים באופן שאם מדובר בהסכם ממון הקובע הסדר אחיד למקרה של פקיעת נישואין בין עקב גירושין ובין עקב פטירה יש לתת לו תוקף גובר על סעיף 8(א) לחוק הירושה. לעומת זאת, אם נקבע בו הסדר שונה למקרה גירושין ולעת פטירה, הוא יועבר ל"**מישור אחר של הסכם בדבר ירושתו של אדם**" שנדחה מפני חוק הירושה.
הנטייה הרווחת הינה שלא ללכת בדרך האחרונה המוצעת אלא להכיר בעליונות הסכם הממון על פני הוראות חוק הירושה בלא להיזקק לאבחנות האמורות. אולם גם כך, המקרה שלפנינו נופל בגדר אותו תחום ענינים אשר גם פרופ' רוזן-צבי מסכים כי לגביו שוררת עליונות להסכם. שהרי במקרה שלפנינו הסדר התשלומים החודשיים שגב' אחירם זכאית לו על פי ההסכם הינו זהה הן בהקשר לגירושין והן בהקשר לפטירת בן הזוג.

ה. נובע מכל אלה:
ההסדר שבהסכם הגירושין ביחס לתשלומים החודשיים לגב' אחירם הינו בר תוקף ומחייב את מר אחירם בחייו, ואת עזבונו לאחר מותו. אי לכך, לא יכול היה מר אחירם לסטות מהסדר זה בצוואתו ולהתנות עליו, וכל התנאה שעשה לענין זה איננה תקפה.

יוצא, איפוא: סעיף 3 לצוואה, ככל שהוא מתנה את זכותה של גב' אחירם לתשלומים חודשיים, הינו בטל, וההסדר היחידי התקף לענין זה הוא הסכם הגירושין שקיבל תוקף של פסק דין על ידי בית הדין הרבני.
כזכור, הסיפא לסעיף 3 וסעיף 4 לצוואה ככל שהם נוגעים לנושא האפוטרופסות הוצאו מגדר ההתנגדות לצוואה, ובמידת הצורך הם יידונו ויוכרעו במסגרת תיק האפוטרופסות.

<u>מינוי מנהל העזבון</u>
בצוואה הורה המנוח בסעיף 6 למנות את עו"ד רבינוביץ כמנהל עזבון.
ביום 27/2/97 מינה בית המשפט את עו"ד רבינוביץ כמנהל עזבון זמני לשישה חודשים (המרצה 3088/97).
במסגרת בש"א 1238/98, מינה בית המשפט את עו"ד רבינוביץ כמנהל עזבון זמני לתקופה נוספת עד ליום 29/1/99.
המתנגדת מבקשת כי ימונה מנהל עזבון אחר ולבקשה זו מצטרף גם ב"כ היועץ המשפטי לממשלה.
הוצע במהלך הדיון למנות את הקרן לטיפול בחסויים כמנהלת העזבון .
עיקר הטעמים להתנגדות המתנגדת למינויו של עו"ד רבינוביץ כמנהל עזבון קבוע נסמכת על הטיעונים הבאים:

א. פעולותיו של עו"ד רבינוביץ כמנהל עזבון זמני אינן מספקות.
ב. עו"ד רבינוביץ הוא זוכה על פי הצוואה כמי שהמנוח הוריש לו תמונת אמנות, ולכן הוא עשוי להימצא במצב של ניגוד עניינים.
ג. קיים ניגוד עניינים בהקשר לעו"ד רבינוביץ בכך שהוא חבר בהנהלת עמותה למען טלילה אחירם וכן משמש בא כוחה של המבקשת דפנה עמית-ארנולד אשר יש לה על פי הצוואה זכות קדימה לרכישת ביתו של המנוח בבנימינה בניכוי 20% ממחירו הגבוה ביותר. על פי הטענה, מצב דברים זה עלול לעמוד בסתירה לעניינה של המתנגדת אשר הנכס בבנימינה משמש לה ביטחון לצורך מימוש, בעת הצורך, לפרעון התשלומים המגיעים לה.

פני הדברים נראים לי כך:

nevo.co.il

נקודת המוצא המכוונת את דרכנו היא כי ראוי לכבד ככל האפשר את רצון המנוח על פי צוואתו, ובכלל זה גם את רצונו לקבוע את זהות האדם שישמש מנהל עזבונו. הדבר עולה מהוראות סעיף 81 לחוק הירושה ומההלכה הפסוקה. רק טעמים חריגים ומיוחדים מצדיקים סטיה מכלל זה.

יש עוד לזכור כי החוק קובע מסגרת פיקוח הדוקה על מנהל העזבון: הוא מצוי תחת פיקוח בית המשפט (סעיף 83 לחוק הירושה), כמו כן, הוא נתון לפיקוח שוטף של האפוטרופוס הכללי ועליו להגיש פרטה על פי סעיף 84 לחוק, וכן לתת לאפוטרופוס דינים וחשבונות וידיעות על פי דרישה (סעיף 86).
לכל הוראות הפיקוח שבחוק נוספת גם העובדה כי במקרה שלפנינו האדם שהמנוח ביקש למנות כמנהל עזבון הוא עורך דין החב בחובות אתיקה מקצועית מכח מקצועו.
בנסיבות אלה, נראה לי כי אין הצדקה לחרוג מרצונו של המנוח למנות את עו"ד רבינוביץ כמנהל עזבון קבוע. וזאת, בשים לב לאלה:
הגב' אחירם זכאית לתשלומים החודשיים מהעזבון וענין זה אינו נתון עוד לשיקול דעתו של מאן דהוא, לרבות מנהל העזבון. על העזבון לשלם סכום זה כסדרו.
באם יהיה צורך במימוש הנכס בבנימינה לצורך עמידה בחובת התשלומים הזו יצטרך, בכל מקרה, מנהל העזבון לקבל לכך את אישורו של בית המשפט.
יתר על כן, על פי הסכם הגירושין לא ניתן לממש את הנכס בבנימינה כל עוד עומדת בעינה זכותה של גב' אחירם לתשלומים החודשיים - שהנכס משמש בטוחה להם - ולא ניתן יהיה לממש אותו לצרכים אחרים אלא בהעמדת בטוחות טובות אחרות להבטחת זכותה של המתנגדת (סעיף 8 להסכם הגירושין).
מכאן, שאין סיכון מהיבט זה במינויו של עו"ד רבינוביץ.
מכל מקום, וליתר בטחון, אני מורה בזה כי עו"ד רבינוביץ יודיע לב"כ המתנגדת על כל כוונה - במידה ותהיה כזו - לעשות דיספוזיציה כלשהי בנכס בבנימינה ובמידת הצורך תוכל המתנגדת לפנות לבית המשפט בבקשה להוראות ככל שיתבקש.
גם בשאר הנימוקים שהובאו לענין מינוי מנהל עזבון במקומו של עו"ד רבינוביץ לא ראיתי גורם מכריע המצדיק סטייה מהמדיניות המקובלת לכבד את רצון המצווה גם בנושא זה.
לאור זאת, אני מחליטה לדחות את התנגדות המתנגדת למינוי עו"ד רבינוביץ כמנהל עזבון, והוא ימונה מנהל עזבון קבוע בהתאם לרצון המנוח, בכפוף להוראה שתפורט להלן.

<u>לסיכום הדברים, זוהי הפסיקתא</u>:

1. הצוואה של המנוח אפרים אחירם ז"ל מיום 1/1/91 תקוים בכפוף לכך שסעיף 3 שבה יבוטל ככל שהוא מציב תנאים כלשהם לזכותה הבלתי מותנית של המתנגדת גב' לוניה אחירם לתשלומים חודשיים מהעזבון בהתאם לסעיפים 7 ו8- להסכם הגירושין מיום 25/12/81.

2. עו"ד רבינוביץ ימונה כמנהל עזבון קבוע. בנוסף לחובותיו כמנהל עזבון קבוע בהתאם לדיני הירושה, הוא יחוייב בזה להודיע לפחות 30 יום מראש למתנגדת או לבא כוחה על כל כוונה לעשות פעולה כלשהי בנכס בבנימינה נשוא סעיף 8 להסכם הגירושין.

3. המבקשת, גב' דפנה עמית-ארנולד, תשלם למתנגדת את הוצאות התנגדות זו בסכום של 2,000 ש"ח בצירוף מע"מ והפרשי ריבית והצמדה כחוק מהיום ועד התשלום בפועל.

ניתנה היום, ח' בטבת תשנ"ט, (27 בדצמבר 1998), בהעדר.

המזכירות תעביר עותק ההחלטה לצדדים.

אילה פרוקצ'יה
שופטת

ניתן היום כ"ג בטבת תשנ"ט, 11 בינואר 1999 בהעדר הצדדים.
המזכירות תמציא העתק לב"כ הצדדים.
מותר לפרסום מיום 11/01/1999

אילה פרוקצ'יה,השופטת

מיכל / h00028997h.1

אילה פרוקצ'יה 54678313-289/97
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה